

Sluttrapport

«Bedre bibliotek for barn og unge»



Sluttrapport «Bedre bibliotek til barn og unge»

Tildelt beløp: 600 000

Varighet: 01.10.2016 – 31.12.2018, men håndbok for skolebibliotekarbeid i Tromsø kommune ble lansert i mars 2019. Håndboka er utarbeidet i et samarbeid mellom bibliotekarer og pedagoger, og arbeidet ble påbegynt høsten 2018.

Kategori: Samarbeid og partnerskap

Opplysninger om søker: Tromsø bibliotek og byarkiv

Mål for prosjektet

Bedre bibliotek til barn og unge (BBBU) er gjennomført i perioden 1.10.16 og til og med 31.12.18. BBBU hadde som mål å fornye samarbeidet mellom folkebibliotek og skolebibliotek for å gjøre bibliotekene rustet til å møte barn og unges behov for litteratur- og informasjonskompetanse, utvikle en ny samarbeidsmodell som etter prosjektfasen skal være gjeldende for samarbeidet med alle bibliotek i kommunen, samt å gi nyttige erfaringer for andre kommuner som ønsker et bedre samarbeid mellom folkebibliotek og skole. Vi ville også utvikle metoder for å øke kompetansen om skolebibliotek hos skoleledere, pedagoger og bibliotekarer.

Rapportsammendrag

En skoletjeneste ble opprettet i Tromsø kommune i 2005, og har i alle år sørget for et godt samarbeid mellom folkebiblioteket og skolen. Tjenesten utgjør en bibliotekfaglig stilling, og inngår i folkebibliotekets barne- og formidlingsteam. Leder for skoletjenesten, Susanne Baumgårtel, har fra 1.8.2017 vært frikjøpt som prosjektleder for BBBU. Skolebibliotekarene er organisert i et faglig nettverk, og gjennom skoletjenesten tilbys det veiledning, kurs og litteraturformidling som skolene og skolebibliotekene benytter seg av. Skolebibliotekene i kommunen har i perioder hatt gode rammevilkår og god bibliotekfaglig kompetanse blant de skolebibliotekansvarlige. Noen skoler deltok i skolebibliotekutviklingsprogrammet 2009 -2013. Nedskjæringer og manglende kompetansetiltak og videreutvikling i tråd med utviklingen av digital kompetanse, har ført til dårligere rammevilkår for skolebibliotekene i kommunen. Derfor har skoletjenesten i samarbeid med bibliotekets barne- og formidlingsteam gjennomført forprosjekt ved noen skoler med fokus på samlingsutvikling, ressursbruk og kunnskap og kompetanse om skolebiblioteks rolle i opplæringen. Ikke uventet viste resultatene at det er et stort behov for samarbeid på tvers av profesjonene bibliotekar og pedagog for å utvikle skolebibliotek og dermed sikre elevene et godt og likeverdig bibliotektilbud. Det var derfor viktig at prosjektets styringsgruppe hadde representanter fra kultur og utdanning, og at bibliotekarer og pedagoger var med i prosjektgruppa.

BBBU hadde tre prosjektskoler gjennom hele perioden: En barneskole (Skjelnan skole i hele prosjektperioden), en kombinert (1.-10. trinn) distriktsskole (Trondjord skole frem til våren 2017, Straumbukta skole fra høsten 2017), og en ungdomsskole (Sommerlyst skole i hele prosjektperioden).

Prosjektgjennomføring

Prosjektet *Bedre bibliotek til barn og unge* er gjennomført i tråd med målene og aktivitetsplanen skissert i prosjektsøknaden:

1. Tre skoler var knyttet til prosjektet på rullerende basis i hele prosjektperioden. Skoletypene gjenspeiler kommunens skolestruktur: sentral beliggende barneskole, ungdomsskole og fådelt distriktskole. Det ble inngått kontrakter som forpliktet prosjektskolene til å sette av ekstra ressurser til skolebibliotekutvikling i prosjektperioden, men det fulgte ikke øremerkede midler til skolen for å få til dette. Men prosjektskolene fulgte opp og ga de skolebibliotekansvarlige rom for møter, og det ble brukt tid på skolenes fellesmøter der hele personalet fikk en innføring i skolebibliotekets pedagogiske funksjon.
I prosjektets første fase ble prosjektskolenes samlinger gjennomgått. Bibliotekarene fra barne- og formidlingsteamet kasserte og ga veiledning i praktisk bibliotekarbeid. Neste fase ble innledet med et felles møte på prosjektskolene der det pedagogiske personalet og ledelsen var tilstede. Prosjektleder ga en innføring i skolebibliotekets plass og funksjon for skolens virksomhet, og innspill til aktiviteter og mulige prosjekter som kunne gjennomføres ved skolen. Det ble arrangert rebusløp for å gjøre personalet bedre kjent med skolebibliotekets samling, oppstilling og søk i den elektroniske katalogen.
2. **Formidlingstiltak.** Tilbud om forfattermøter på skolene i hele prosjektperioden. Bokprat for elever på skolene. Gjennomføring av undervisningsopplegg i samarbeid med og på skolebiblioteket. Gjennomføring av leseprosjekt på skolebiblioteket og i samarbeid med norsklærere og IKT (digitale bokomtaler.)

Eksempel fra prosjektskolene

Skjelnan: gjennomføring av leseprosjekt våren 2018 med videreføring på høstparten.

Timeressurs for å samarbeide med skolebiblioteket og IKT ansvarlig (digital bokomtale).

Sommerlyst: Samfunnsfagprosjekt med arbeidsstasjoner og gruppearbeid på skolebiblioteket.

Straumbukta: leseprosjekt på 5. trinn, oppgradere bibliotekrommet for å stimulere til bruk av biblioteket i undervisningen.

3. **Følgende kurs** er gjennomført:
15.12.2016. **Oppstartsseminar.** Skoleledere, skolebibliotekarer, lærere og bibliotekarer deltok på seminaret som fokuserte på skolebibliotek generelt, og som aktør i den pedagogiske måloppnåelsen(vedlegg).
20.3.2017. **Kurs i informasjonskompetanse,** kildekritikk og digital dømmekraft for bibliotekarer, skolebibliotekarer og pedagogisk personale. I samarbeid med Senter for IKT i utdanningen (vedlegg).
11.4.2018. **Prosjektseminar** for skoleledere, skolebibliotekarer, lærere og bibliotekarer. Tema: Skolebiblioteket – et motiverende verktøy i leseopplæringa og skolebibliotek – de gode praksisfortellingene (vedlegg).
11.9.2018. **Formidling på digitale plattformer.** Minikurs i å lage digitale bokpresentasjoner for skolebibliotekarer som del av et nettverksmøte for skolebibliotekarer. Opplæring og

veiledning i skolebibliotekarbeid er tema på nettverksmøtene for skolebibliotekarer minst en gang i året.

4. Studietur

31. januar og til og med 2. februar 2018 ble det gjennomført en studietur til Danmark og Sverige. Seksten deltakere: Skoleledere, skolebibliotekarer, bibliotekarer og ledere fra bibliotek og utdanning deltok. Turen var godt planlagt og gjennomført, og alle deltakere hadde et godt faglig utbytte. Bibliotekbesøkene var inspirerende og ga god faglig påfyll, men like verdifull var de uformelle samtaler og møtene mellom skoleledere, pedagoger og bibliotekarene på ettermiddags- og kveldstid (vedlegg).

5. **Avslutnings- og evalueringseminar.** Det er planer om å arrangere en felles kursdag med tema skolebibliotek som læringsarena i forbindelse med prosjektet *Skolebibliotek – et integrert senter for lesing og læring i alle fag* høsten 2019. Dette prosjektet har oppstart i januar 2019 og må sees som en oppfølging og videreføring av BBBU som oppsummeres og evalueres på denne kursdagen.

6. Håndbok for skolebibliotekarbeid i Tromsø kommune

Hva er et godt skolebibliotek og hva må til for å utvikle det? Kompetanse, ressurser og bemanning er nøklene til suksess som nevnes av alle som arbeider i skolebibliotek eller med skolebibliotekutvikling. Et resultat av arbeidet med BBBU var at man så behovet for å utarbeide en felles plattform for skolebibliotekarbeid som var lett tilgjengelig for alle som arbeider i skolen. En digital håndbok som har skoleledere, pedagoger og skolebibliotekarer som målgruppe. Høsten 2018 ble det satt ned ei arbeidsgruppe bestående av bibliotekarer og pedagoger for å utarbeide denne håndboka. Den er nå ferdig og kan leses på: <https://tromkom.sharepoint.com/sites/Skolebibliotek>

Måloppnåelse

BBBU har styrket samarbeidet mellom folke- og skolebibliotek, og ført til en rolleavklaring mellom pedagoger og bibliotekarer.

Det gjelder også litteraturformidlingen der folkebiblioteket har et naturlig fokus på leselyst og fritidslesing, mens skolen primært har fokus på leseopplæring og den andre leseopplæring. Bibliotekarenes bokkunnskap og formidlingsevne er viktig for skolebibliotekene.

Interessen for skolebibliotekarbeid har økt og det er engasjement og godt oppmøte på nettverksmøtene for skolebibliotekarer. Det er økt etterspørsel etter veiledning og samlingsutvikling og bibliotekarene har vært på kasseringsrunder på flere enn prosjektskolene.

Ressursbruken i skolebibliotekene har blitt et aktuelt tema, og reiser spørsmål etter bedre måter å organisere skolebibliotekene på, innkjøpsrutiner, drift o.l.

Kursene har økt kompetansen om skolebibliotek i kommunen og samlet deltakere fra skole (ledere, pedagoger, skolebibliotekarer) og bibliotek (bibliotekarer, ledere) og har styrket kontakten mellom bibliotekarer og pedagoger/skolebibliotekansvarlige.

Samarbeidet skoletjenesten har hatt med utdanning i alle år, er videreutviklet og fornyet gjennom prosjektperioden. Gjennomføringen av studieturen der utdanning betalte for deltakerne fra skolesida er eksempel på det.

Utdanning har også sørget for midler til frikjøp av pedagoger til arbeidet med håndbok for skolebibliotekarbeid i Tromsø kommune som er et direkte resultat av erfaringene i prosjektet.

Kombinasjonsbibliotek. Det er jobbet med utvikling av kombinasjonsbibliotek i perioden. Lakselvbukt, Sommarøy.

Det er satt i gang arbeid med skoler som ikke har skolebibliotek, men der det er naturlig å komme i gang med et kombinasjonsbibliotek (Kroken.)

Planer om videreføring

Skoletjenesten koordinerer veiledning og litteraturformidlingen (inkludert DKS sine litteraturprogram), og har god kontakt med Tromsø kommunes utdanningsavdeling.

Tromsø bibliotek og byarkiv var prosjekteier for BBBU som ble støttet av Nasjonalbiblioteket.

Kommunens utdanningsavdeling, i prosjektets styringsgruppe representert med skolefaglig rådgiver, støttet prosjektet med midler til studieturen, og frikjøp av pedagogene til arbeidet med håndboka.

Det har vært en viktig suksessfaktor for prosjektet.

Samarbeidet fortsetter etter avslutningen av BBBU i og med kommunen har fått midler fra Utdanningsdirektoratet til et ettårig prosjekt med fokus på skolebibliotek som læringsarena (Skolebibliotek – et integrert senter for lesing og læring i alle fag). Utdanningsavdelingen er prosjekteier og samarbeider tett med skoletjenesten og barne- og formidlingsteamet om gjennomføringen.

